

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023**

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Религия в Корее (Южной). https://countrymeters.info/ru/Republic_of_Korea. (дата обращения 25.03.2023.)
2. Lee H. S. 1,500 Years of Contact between Korea and the Middle East URL: <https://www.mei.edu/publications/1500-years-contact-between-korea-and-middle-east> (дата обращения. 25.03.2023.)
3. Данилко А. И. Распространение ислама в Южной Корее с 50-х гг. XX в. и по настоящее время //Пивоваровские чтения. Синтетическая парадигма: наука, философия, религиоведение.—Екатеринбург, 2019. – 2019. – С. 184-186.
4. Хренов В. В. «Новая исламская волна»: мусульмане Республики Корея в начале XXI в //Уральское востоковедение. Вып. 6. – 2015. – №. 6. – С. 96-101.

УДК 343.90

ЯКУЗА – ҰЙЫМДАСҚАН ҚЫЛМЫСТЫҢ ЖАПОНДЫҚ ҮЛГІСІ

Махамбетов Ернар

inabaitami@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ шығыстану мамандығының 2 курс студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – К.М.Ильясова

Мақалада Жапонияда қылмыстық ұйым ретінде танылған Якузаның пайда болуы мен даму тарихы, Якуза құрылымы, Иерархия және оның ішіндегі рөлдері туралы, Якуза мүшесі болу (Иредзуми), Якуза мүшелері арасындағы қатынастар, сосын Якузаның жапон қоғамына әсері, бизнес пен экономиканы бақылау, саясатқа әсері, мәдениет пен қоғамға әсері қарастырылады. Одан кейін Якузаның мәселелері, үкімет тарапынан қылмысқа қарсы күрес, басқа мафиялық ұйымдардан бәсекелестіктің өсуі, ішкі қақтығыстар мен сатқындық мәселелері анықталады. Соңғы жағында Якузаға әлемдік көзқарас, яғни Якузаның Жапониядан тыс жерлерде таралуы, сонымен қатар Якузаның кино мен әдебиеттегі рөлі, қоғамдық пікірлер талданып, Якузаның қылмыстық ұйым ретіндегі тұжырымдары мен жалпы көзқарастар және Якузаға қатысты туындаған мәселелерді шешудің мүмкін жолдары көрсетіледі.

Қылмыс топ - бұл қоғамның заңдарын және ережелерін бұзу арқылы табыс пен пайда табуға бағытталған адамдардың ұйымдасқан топтары немесе қауымдастықтарын жүзеге асыратын қылмыстық әрекеттің бір түрі. Ол ұйымшылдықтың жоғары деңгейімен, иерархиялық құрылымымен, ішіндегі ережелер мен реттеу жүйесімен, сондай-ақ өз мақсаттарына жету үшін зорлық-зомбылық пен қауіп-қатерді қолданумен сипатталады. Осындай қылмыстық топтардың біріне ең танымалы - жапондық якуза жатады. Якуза-ұзақ тарихы бар және жапон қоғамына қатты әсері бар әлемдегі ең танымал қылмыстық ұйымдардың бірі. Ол күшті ұйымдық құрылыммен, иерархиялық байланыстармен, дәстүрлермен және мінез-құлық нормаларымен сипатталады. Якуза түнгі клубтардан бастап ойын мекемелеріне дейін әртүрлі бизнес түрлерін жүргізеді, сонымен қатар алаяқтық, зорлық-зомбылық, есірткі саудасы және басқа да қылмыс түрлерімен айналысады. Якуза Жапонияның экономикалық және саяси өміріне қатты ықпалы бар және

оған тән бірқатар ерекшеліктерге ие. Әлемнің басқа қылмыстық құрылымдарынан айырмашылығы, якузаның нақты аумақтық ықпал ету аймақтары жоқ, ол өзінің ұйымының құрылымдық және туыстық байланыстарға сүйенбейді соған орай өзінің ішкі иерархиясын, басшылығының санын немесе құрамын құпия ұстауға тырыспайды (якуза топтарының көпшілігінде өздерінің ресми эмблемалары мен штаб – пәтерлері бар)

Якуза Жапонияда синдикаттар ретінде XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басында бастау алды. Нақтылайтын болсақ Жапониядағы Мэйдзи кезеңі (1868-1912). Ол кезде Жапония модернизация мен индустрияландырудың күрделі кезеңін бастан өткерді, ол қоғам мен саяси жүйенің өзгеруімен қатар жүрді. Бұл өзгерістер үкіметтің сыбайлас жемқорлық пен теріс қылықтардың құрбаны болған жаңа әлеуметтік топтардың пайда болуына әкелді. Бұл топтар көбінесе қылмыстық элементтермен байланысты болды және заңсыз істермен айналысты, бірақ олар өз мүшелеріне көмек пен қорғаныс берді. Уақыт өте келе бұл топтар бірігіп, үлкен ұйымдар құра бастады.

Якузаның нақты пайда болған уақыт аралығы жоқ. Зерттеушілер ойынша ірі қылмыстық топтар XVII ғасырда пайда бола бастады деп санайды. Олардың бір бөлігі кедей самурайлар мен қалалық бұзақылардан тұрды. Сол кездегі Жапония әлемнен жабық аграрлық ел болғандықтан және көптеген жауынгерлерді қажет етпегендіктен, қаруы бар адамдар жиналып, күзетшілердің қызметтерін ұсынды немесе тонаумен айналысты. Ал басқалары - заңмен тыйым салынған ойын нүктелерінің бүкіл желісін құрған құмар ойыншылар мен алаяқтықпен айналысып бастады. Олар өздерін якуза деп атай бастады.[2, 276]

XIX ғасырдың соңында "тоба" деп аталатын үлкен ұйым құрылды. Олар шаруалар мен балықшылар сияқты белгілі бір әлеуметтік топтардың мүдделерін қорғау үшін құрылған. Тоба әдетте дәстүрлі жапон қауымдастықтарымен және мәдениетімен тығыз байланысы бар адамдардан тұрды.

XX ғасырдың басында тоба якуза деп аталатын үлкен топтарға біріге бастады. Бұл ұйымдар азаматтық құқықтар мен мүдделерді қорғау сияқты дәстүрлі әрекеттерді жалғастырды, бірақ олар контрабанда мен зорлық-зомбылық сияқты заңсыз әрекеттерді де бастады.

Екінші дүниежүзілік соғыс кезінде якуза контрабандалық тауарлар мен параларды сатудан ақша тауып, жұмысын жалғастырды. Соғыстан кейінгі кезеңде якуза одан да кең таралды, өйткені Жапония экономикалық өрлеуді бастан кешірді, бұл сыбайлас жемқорлық пен заңсыз әрекеттердің жоғары деңгейіне әкелді. 1960 жылдары якуза көптеген бизнесті басқара отырып, өзінің күші мен ықпалының шыңына жетті.

1960 жылдары якуза өзінің ықпалын кеңейтуді және есірткі, контрабанда және жезөкшелік сияқты заңсыз әрекеттермен айналысуды жалғастырды. Ол сондай-ақ кәсіпкерлер мен корпорациялардан сот бопсалауымен және бопсалаумен айналыса бастады.

Осы уақытта Жапония Үкіметі якузаға қарсы күресті бастады және олардың қызметін тоқтатуға бағытталған бірқатар заңдар қабылдады. Алайда, якуза өте жақсы ұйымдастырылған және заңдарды оңай айналып өте алатын.

Үкіметтің әрекеттеріне жауап ретінде якуза саяси қызметке көбірек араласып, шешім қабылдауға күшті әсер ету үшін белгілі бір саяси кандидаттарды қолдай бастады. Ол сондай-ақ өз мүшелерін және бизнесін бәсекелестерден және Үкіметтің араласуынан қорғау үшін өз күшін пайдалана бастады.

1970 жылдары якуза одан да күшті және ықпалды болды және оның әсері Жапониядан тыс жерлерге тарады. Ол шетелде, әсіресе АҚШ пен Оңтүстік Кореяда ұйымдасқан қылмыстық бизнеспен айналыса бастады.

Алайда, 1990 жылдардың аяғында Жапония Үкіметі қылмыспен тиімді күресуге мүмкіндік беретін бірқатар заңдар қабылдау арқылы якузаға қарсы күресті күшейтті. Сонымен қатар, якуза соңғы жылдары Қытай триадалары мен Оңтүстік Кореяның қылмыстық топтары сияқты басқа қылмыстық ұйымдардың бәсекелестігіне тап болды [1]

Бүгінде Якуза өмір сүруді және заңсыз әрекеттерді жалғастыруда, бірақ оның әсері мен күші айтарлықтай төмендеді. Ол сондай-ақ ұйымдасқан қылмыс пен сыбайлас жемқорлықпен белсенді күресетін Үкімет пен жұртшылықтың қысымының артуына тап болады.

Якуза құрылымына келетін болсақ, Якузадағы Иерархия-бұл оның мүшелері арасындағы қатынастар мен рөлдерді анықтайтын ұйым ішіндегі құрылым. Якузаның тік принципке негізделген қатаң иерархиясы бар, мұнда әр деңгей жоғары деңгейге бағынады.

Кумичо (Oyabun) (ең үлкен дәреже) - якузаның басшысы, ол иерархияның жоғарғы жағында және сөзсіз күшке ие.

Wakagashira (аға көмекші) - якузаның жеке тармақтарын басқаратын және олардың қызметін үйлестіретін кумичоның орынбасары.

Shateigashira (филиал менеджері) - өз тобының қызметін үйлестіруге жауапты якузаның жеке филиалының жетекшісі.

Kobun (аға) - Якузаның аға мүшесі, ол Вакагашираның басшылығымен жұмыс істейді және оның нұсқауларын орындайды.

Shinogi (жедел уәкіл) - зорлық-зомбылық, ұрлау, кісі өлтіру және басқа да қылмыстарды қоса алғанда, операцияларды ұйымдастырумен және орындаумен айналысатын якуза мүшесі.

Wakaisho (жас аға) - Якузаның жас мүшесі, ол кобунның басшылығымен жұмыс істейді және оның нұсқауларын орындайды.

Chonin (бағынышты) - якузаның қарапайым мүшесі, ол арнайы өкілеттіктері жоқ және жоғары мүшелердің басшылығымен жұмыс істейді.[4]

Якуза әрбір мүшенің иерархиядағы дәрежесін көрсететін өз нөмірі бар. Әдетте бұл сан үш саннан тұрады, мысалы, "123". Бірінші Сан мүше тиесілі филиалдың (филиалдың) нөмірін көрсетеді, екінші сан филиал ішіндегі мүшенің дәрежесін көрсетеді (мысалы, 1 - кумичо, 2-5 - Вакагашира және Шатейгашира, 6 және одан жоғары - қарапайым мүшелер), ал үшінші сан өз дәрежесіндегі әрбір мүшені бірегей анықтау үшін қолданылады. Мысалы, " 123 " нөмірі бұл мүшенің № 1 бөлімге жататынын, кумичо екенін және бірегей "23"идентификаторы бар екенін білдіруі мүмкін. Бұл сандар якуздеде өте маңызды, өйткені олар ұйым мүшелеріне басқа мүшелердің дәрежесі мен мәртебесін, сондай-ақ ұйым ішіндегі бағыну мен иерархияны анықтауға көмектеседі. Сонымен қатар, нөмірлер басқа топтармен, соның ішінде мемлекеттік органдармен және басқа қылмыстық ұйымдармен өзара әрекеттесу кезінде мүшелерді анықтау үшін қолданылады.

Якуза мүшесіне айналу рәсімі "саке-но-секи" деп аталады (жапондық "саке" - күріш шарабы, ал "секи" - іс-шара). Бұл рәсім бірнеше қадамдардан тұрады:

Мүше үміткері якузаға қосылуға өтініш беріп, ұйым өкілдерімен сұхбаттасуы керек. Егер ол іріктеуден өтсе, оған ұйымға ресми түрде кіру ұсынылады.

Мүше кандидат қол қойылған келісімшартты ұсынуы керек, онда ол якузаның барлық ережелері мен дәстүрлерін сақтауға міндеттенеді, сонымен қатар кез-келген жағдайда ұйымды қорғауға дайын болуы керек.

Салтанатты рәсімде, мүше кандидат сақина саусағына тыртық кесу керек. Бұл рәсім "саусақтарды енгізу" дегенді білдіретін "йуби-ири" деп аталады. Бұл рәсімнің мақсаты-ұйымға қатыстылығын және құрбандыққа дайындығын символдық түрде көрсетуі.

Мүше кандидат саусағынан тыртық кескеннен кейін, ол бір стақан күріш шарабы - саке ішеді. Бұл рәсім "саке-но-цуя" деп аталады, бұл сондай-ақ құрбандыққа дайындықты және ұйымға мүшелікті білдіреді.

Салтанатты рәсімнен кейін якузаның жаңа мүшесі денеге татуировка алады, бұл оның Ұйымға жататындығының символы болып табылады және оны міндетті түрде жұртшылықтан жасыру керек [6].

Якуза мүшесіне айналу рәсімі өте маңызды және символдық болып табылады, ол ұйымға мүшелікке және оның мүддесі үшін құрбандыққа дайын болуға баса назар аударады.

Соңғы рәсім негізінде өте қызық, якузаға кіру үшін адам бүкіл денесін Ирезуми немесе дәстүрлі жапон татуировкасын денеге салады. Якуза татуировкасы үлкен және күрделі болуы мүмкін және дененің көп бөлігін басынан аяғына дейін алады. Татуировка жасау-бұл ұзақ және ауыр процесс, оны бірнеше жыл қажет етуі мүмкін және оны өнердің осы түріне маманданған тату-суретшілер жасай алады. Тату-суретшілерін, якуза мүшесінің татуировкасына қарап кім салғанында білуге болады.

Ирезумиді қолдану процесі әр түрлі рәміздер мен бейнелерді қамтуы мүмкін, мысалы айдаһарлар, геишалар, шие гүлдері және басқа элементтерден тұрады. Дизайн әдетте жеке болып табылады және әр мүшеге арналған якуза оның өмірлік тарихына және белгілі бір топқа жататындығына байланысты бөлінеді.

Татуировканың салу контурдан салудан басталады, содан кейін шебер жұқа инелерді пайдаланып теріге бояуды енгізе бастайды. Бұл процесс дизайнның күрделілігіне және процедуралардың жиілігіне байланысты бірнеше күн немесе тіпті аптаға созылуы мүмкін. Татуировка басынан аяғына дейін салынады және якуза мүшесі оны бөгде көздерден, соның ішінде құқық қорғау органдарының қызметкерлерінен жасыруға міндетті.

Ирезуми якуза үшін терең символдық мағынаға ие және осы мәдениетке және оның дәстүрлеріне жатудың символы болып табылады. Сонымен қатар, ирезуми якуза мүшесінің даралығы мен жеке басын білдіру формасы ретінде де қолданылады, сонымен қатар оның жанқиярлыққа дайындығын және ұйымға деген адалдығын білдіреді.

Якузаның әртүрлі топтары арасындағы қарым-қатынас күрделі және өзгермелі болуы мүмкін. Әдетте, якуза топтарының әрқайсысының өз аумағы мен мүдделері бар және олардың іскерлік және әлеуметтік қатынастары шеңберінде басқа топтармен өзара әрекеттеседі.

Кейбір жағдайларда, топтар билік, аумақ және қылмыстық әрекеттен түсетін кірістер үшін бәсекелестікке негізделген дұшпандық қатынастарға ие болуы мүмкін. Бұл әртүрлі топтар арасындағы зорлық-зомбылық пен соғыстарға әкеледі, бұл олардың әсер ету аймағына енген жазықсыз адамдар үшін қауіпті болуы мүмкін.

Алайда, басқа жағдайларда, топтар өзара тиімді қарым-қатынаста болуы мүмкін, мысалы, бизнес шеңберінде немесе бір-бірін дұшпандық топтардан қорғау. Мұндай жағдайларда, якуза топтары арасындағы қарым-қатынас жеткілікті бейбіт және өзара тиімді болуы мүмкін.

Жалпы, якуза мүшелері мен якузаның басқа мүшелері арасындағы қарым-қатынас көптеген факторларға, соның ішінде иерархияға, Ар-намыс кодексіне, аумақтық мүдделерге, іскерлік қатынастарға және жеке байланыстарға байланысты. Топтар арасында қандай қарым-қатынас болмасын, якуза мүшелері әрқашан өздерінің ұйымы мен абыройын қорғауға, сондай-ақ иерархиялық және әлеуметтік қатынастар шеңберінде бір-бірін құрметтеуге тырысады.

Якузаның жапон қоғамына әсері туралы айтатын болсақ, еі бірінші Якуза Жапония экономикасының едәуір бөлігін бақылайды және олардың елдің бизнес ортасына әсері айтарлықтай. Олар есірткі, жезөкшелік, құмар ойындар, қорғаныс сияқты бірқатар бизнес пен салаларды, сондай-ақ құрылыс, қаржы және бұқаралық ақпарат құралдары сияқты заңды салаларды бақылайды.

Якузаның экономика мен бизнесті бақылауы бопсалау, іскери серіктестерді қорғау және бақылау, зорлық-зомбылық пен кісі өлтіру қаупі сияқты әртүрлі әдістер арқылы жүзеге асырылады. Олар көбінесе кәсіпкерлерден өз бизнестерін қолдау үшін "қорғау" және "пара" үшін төлем талап етеді.

Якуза сонымен қатар өз кірістерін заңдастыру және оларды полиция мен үкіметтен жасыру үшін өздерінің компаниялары мен ұйымдарын құрады. Олар бұл компанияларды өздерінің қылмыстық әрекеттерін қаржыландыру үшін, сондай-ақ заңды бизнес үшін пайдалана алады.

Якузаның экономиканы бақылауына қарамастан, Жапония Үкіметі мен полициясы олармен күресу үшін шаралар қабылдауда. Олар якуза мен олардың қызметіне бақылауды күшейту үшін заңдар мен шаралар қолданады. Бұл шаралардың кейбіріне бопсалауға тыйым салу, қылмыстық әрекетке қатысқаны үшін айыппұлдар, заңсыз компанияларды жабу, қамауға алу және т. б.

Алайда, кейбір сарапшылар якузамен күресу жапон қоғамындағы терең тамырларына байланысты тиімді емес деп санайды. Олар сондай-ақ якузаға бақылауды күшейту олардың қатыгез және зорлық-зомбылық әрекеттеріне әкелуі мүмкін екенін көрсетеді.

Якузаның бизнесі мен экономикасын бақылаудың оң және теріс жақтары бар.

Артықшылықтары:

Якуза бизнес пен кәсіпкерлерді бәсекелестіктен, ұрлықтан және қылмыстың басқа түрлерінен қорғау қызметтерін ұсынады.

Олар банктерден немесе басқа қаржы институттарынан несие ала алмайтын бизнесті қаржыландыруы мүмкін.

Якуза Құрылыс, Жылжымайтын мүлік, мейрамханалар және т. б. сияқты экономиканың әртүрлі салаларында жұмыс орындарын ашады.

Олардың экономиканы бақылауы қылмыс деңгейін төмендетуі мүмкін, өйткені олар әртүрлі бандалар арасындағы қақтығыстарды басқара алады.

Кемшіліктері:

Якуза өз билігін бопсалау, бопсалау және зорлық-зомбылық үшін қолдана алады, бұл бизнеске және жалпы экономикаға кері әсер етуі мүмкін.

Олар көбінесе бизнесте қабілетсіз және тиімсіз жұмысшыларды тартады, бұл өнімдер мен қызметтердің сапасының төмендеуіне әкелуі мүмкін.

Якуза бәсекелестікке және еркін нарыққа кедергі келтіруі мүмкін, бұл бағаның бұрмалануына және өнімдер мен қызметтердің сапасының төмендеуіне әкелуі мүмкін.

Олардың экономиканы бақылауы заңдар мен ережелердің бұзылуына әкелуі мүмкін, бұл жалпы қоғамға кері әсер етуі мүмкін.

Осылайша, якузаның бизнесі мен экономикасын бақылаудың оң және теріс жақтары бар. Якуза кейбір қызметтерді ұсына алады және жұмыс орындарын құра алады, бірақ олардың қоғамға және жалпы экономикаға кері әсерін азайту керек. Ол үшін қылмыспен күресуге және якузаның қызметін бақылауға бағытталған шаралар қажет [3]. Соңғы жылдары Якуза мүшелері қайырымдылықпен айналысады, мысалы Фукусима апатынан кейін зардап шеккендерге көмектесті: гуманитарлық көмек таратты және эвакуациялық пункттер ұйымдастырды.

Олар сондай-ақ журналдар мен газеттерді басып шығарды, олардың пайдасының бір бөлігі қайырымдылыққа жіберді.

Ал 2020 жылы COVID-19 пандемиясының басында мафия мүшелері маскалар, қолғаптар, дәрі-дәрмектер таратып, қоғамдық орындарды (мектептер, ауруханалар, метро станциялары, дүкендер) дезинфекциялады.

Жапонияның бұқаралық ақпарат құралдары мен билігі якуза тарихтың жәдігері және нақты күштен гөрі елдің түрлі – түсті атрибуты деген ойды белсенді түрде алға тартады. Жақын арада якуза біртіндеп көрнекті орынға айналады. Бұл көбінесе Жапония Үкіметінің ұйымдасқан қылмысқа қарсы белсенді күресімен байланысты, және көбінесе 2017 жылы Ямагучи – гумидің ең үлкен тобында бөлінгеннен кейін якуза мүшелерінің саны тез азайды.[5]

Қазіргі кезде жастардың якуза болуға деген ешқандай себептері жоқ, ал топтың қазіргі мүшелері қартайып, өз позицияларын сақтау қиынға соғып жатыр.

Сондай-ақ, якузаның айтарлықтай қаржылық қиындықтары бар, якуза мүшелері өздерінің ар-намысын ұсақ ұрлықпен жоюға мәжбүр болуда, бұл якузаның ар-намыс кодексінде тыйым салынған.

Якузаның мәселелеріне келсек, Якузамен күресудің негізгі тәсілдерінің бірі-заңнамалық актілер мен Реттеулер сияқты заңды әдістерді қолдану. Мысалы, 1992 жылы Жапония қылмыстық топтарға қатысқаны үшін жауапкершілікті енгізетін және якуза мүшелерін қылмыстық әрекетке қатысқаны үшін жазалайтын "қылмыстық ұйымдар туралы Заң" қабылдады. Осы Заң аясында якузаға қарсы күреспен айналысатын арнайы полиция бөлімдері құрылды.

Тағы бір тәсіл - якузаның қаржылық мүмкіндіктерін әлсірету үшін Қаржылық реттеу және салық салу сияқты экономикалық әдістерді қолдану. 2011 жылы Жапония якузамен байланысын тексеруге қатысты қаржы институттары мен кәсіпкерлерге қойылатын талаптарды күшейтетін терроризм мен қылмыстық әрекеттерді қаржыландырудың алдын алу туралы заң қабылдады.

Үшінші тәсіл-трансұлттық қылмысқа қарсы күресте басқа елдермен ынтымақтастық. Жапония трансұлттық қылмысқа қарсы халықаралық операцияларға белсенді қатысады және басқа елдермен ақпарат алмасуда және якузаның қаржылық ағындарын жоюда ынтымақтасады.

Алайда, жапон билігінің күш-жігеріне қарамастан, якуза Жапонияда өмір сүруді және әрекет етуді жалғастыруда. Мұның себептерінің бірі-жапон қоғамында бар аға және топтық ынтымақтастықты құрметтеуге байланысты мәдени дәстүр. Сондай-ақ, кейбір сарапшылар жапондық экономикалық жүйенің кейбір элементтері, мысалы, кәсіпкерлер мен саяси қайраткерлер арасындағы бейресми байланыстар өмір сүруге ықпал етуі мүмкін деп атап өтті.

Сонымен қатар, якузаның кейбір мүшелері өнер, ойын-сауық және спорт әлемі сияқты жапон қоғамының белгілі бір шеңберлерінде қолдау көрсетеді. Мұндай қолдау якузаға

белгілі бір дәрежеде күш пен беделдің символы ретінде қабылданатын жапон қоғамының "қараңғы жағының" өкілдері ретінде дәстүрлі көзқарастармен байланысты болуы мүмкін.

Жалпы, якузамен күресу ұзақ мерзімді міндет болып табылады және оны шешу үшін тек заңнамалық және экономикалық реттеулерді ғана емес, сонымен қатар Жапон қоғамындағы әлеуметтік-мәдени өзгерістерді қамтитын кешенді шаралар қажет.

Бәсекелестіктің өсуінің басты себептерінің бірі-якуза бұрын үстемдік еткен көптеген нарықтарда өзінің монополиялық позициясын жоғалтады. Себебі нарыққа агрессивті және ресурстар үшін күресте тиімдірек болуы мүмкін жаңа ойыншылар келеді. Сонымен қатар, нарыққа якузаның бәсекелестеріне айналатын басқа мафиялық ұйымдар да кіре алады.

Өсіп келе жатқан бәсекелестікпен күресу үшін якуза жаңа стратегиялар мен тактикаларды қабылдауға мәжбүр. Бір мысал-өз қызметі үшін Интернет пен әлеуметтік медианы көбірек пайдалану. Мысалы, якуза Интернетті өз операцияларын ұйымдастыру үшін, сондай-ақ әлеуетті клиенттермен және серіктестермен байланыс орнату үшін қолдана алады.

Сонымен қатар, якуза басқа мафиялық топтармен, соның ішінде Жапониядан тыс жерлерде де байланысын нығайтуға тырысуы мүмкін. Мұндай байланыстар якудзеге жаңа нарықтар мен ресурстарға қол жеткізуге, сондай-ақ оның халықаралық мәртебесін арттыруға көмектеседі.

Якузаның барлық күш-жігеріне қарамастан, басқа мафия ұйымдарының бәсекелестігі маңызды мәселе болып қала береді. Атап айтқанда, якуза Ямагучи-гуми синдикаты және Инагава синдикаты сияқты басқа жапондық мафия ұйымдарының бәсекелестігіне тап болады. Сонымен қатар, якузаға итальяндық мафия және Қытайдан келген бірқатар сияқты шетелдік мафия топтарының бәсекелестігі қысым көрсетуі мүмкін.

Якуза, кез-келген басқа мафия ұйымы сияқты, өз аумағына және жергілікті билік пен кәсіпкерлермен байланысына байланысты. Басқа мафия топтарының бәсекелестігі аумақты жоғалтуды, белгілі бір нарықтарды бақылауды және олардың ресурстар мен билікке қол жеткізуін шектеуді білдіруі мүмкін.

Якузаның бәсекелестікпен күресудің бір жолы-басқа мафия ұйымдарымен ынтымақтастық. Мысалы, якуза мәмілелер жасай алады және басқа мафиялық топтармен аумақтарды бөлу туралы келіссөздер жүргізе алады. Бұл оларға ашық қақтығыстарды болдырмауға және белгілі бір аумақта өз мүдделерін сақтауға көмектеседі.

Алайда, ынтымақтастық сенімсіз және уақытша болуы мүмкін және якудзеге басқа мафия топтарының бәсекелестігінен қажетті қорғаныс бермеуі мүмкін. Сондықтан якуза өзінің мүдделерін қорғау және аумақтарды бақылау үшін зорлық-зомбылық пен кісі өлтіру сияқты қатаң әдістерді қолдана алады.

Билік пен бақылау үшін күрес якуза үшін ғана емес, Жапониядағы басқа мафиялық ұйымдар үшін де проблема екенін ескеру маңызды. Бұл зорлық-зомбылық пен қатал бәсекелестікке әкеледі, бұл тек мафия ұйымдарына ғана емес, жергілікті халық пен экономикаға да зиян тигізуі мүмкін.

Тұтастай алғанда, басқа мафия ұйымдарының бәсекелестігінің артуы якуза үшін маңызды мәселе болып табылады және олардан өз мүдделерін қорғау үшін үнемі бейімделуді және жаңа стратегияларды дамытуды талап етеді. Алайда, бұл жалпы мафиялық ұйымдармен күресу қажеттілігін және олардың қоғам мен экономикаға әсерін шектеу үшін шаралар қабылдау қажеттілігін көрсетеді.

Сонымен қатар, якуджда сатқындық қаупі бар. Кейбір мүшелер құқық қорғау органдарының қызметкері бола алады немесе бәсекелес мафия топтарында жұмыс істей

алады. Олар ұйым туралы ақпаратты жеткізе алады, сондай-ақ арандатушылықтарды ұйымдастыра алады және қамауға алу мен айыптау үшін дәлелдер бере алады. Якуза үшін сатқындық олардың операцияларын мерзімінен бұрын ашуға, сондай-ақ оның көптеген мүшелерін тұтқындауға және түрмеге жабуға әкелетін ең үлкен қауіптердің бірі болып табылады.

Якузадағы ішкі қақтығыстар мен сатқындықтармен қалай күресуге болады? Әдістердің бірі-бақылау мен жазалау жүйесін күшейту. Якуза ережелерді бұзушыларға қатаң шаралар қолдану арқылы қатаң тәртіпті сақтауға және бұзушылықтарды түзетуге тырысады. Бұл жағдайда, егер якуза мүшесі ережелерді бұзса, оған айыппұл, ұйымнан күштеп шығару немесе тіпті физикалық жаза түрінде қару тағайындалуы мүмкін.

Ішкі қақтығыстар мен сатқындықпен күресудің тағы бір әдісі - якуза ішіндегі демократиялық жүйенің дамуы. Бұл шешім қабылдаудың адал және ашық процесін қамтамасыз ететін ережелер мен процедураларды белгілеуді және якуза мүшелерінің шешім қабылдауға тең қатысуын қамтуы мүмкін. Бұл якуза мүшелері арасындағы даулар мен қақтығыстарды шешудің тетіктерін құруды қамтуы мүмкін.

Сонымен қатар, Якуза өз мүшелері үшін тәртіптің маңыздылығын және ұйым ережелерін құрметтеуді көрсететін жетілдірілген оқыту және тәрбиелеу жүйелерін дамыта алады. Бұл жабық қоғамдастық құруға және якуза мүшелері арасындағы түсіністік деңгейін арттыруға көмектеседі, бұл өз кезегінде ішкі қақтығыстар мен сатқындық қаупін азайтады.

Жалпы, якузадағы ішкі қақтығыстар мен сатқындықтармен күресу күрделі міндет болып табылады, ол кешенді тәсілді және әртүрлі әдістерді қолдануды талап етеді. Бірақ, сайып келгенде, тек тәртіпті нығайту, ережелерді құрметтеу және демократиялық процестерді дамыту якудзоға өзінің күші мен жапон қоғамына әсерін сақтауға көмектеседі.

Убицуме (Юбицуме) – кінәні өтеу

Якуза қатарында орташа ауыр қылмыстар үшін кінәні дәстүрлі самурай әдісімен түзетуге болады юбицуме. Бұл сол қолыңыздағы кішкентай саусақтың фалангасын ерікті түрде кесуден басқа ештеңе емес. Бұл рәсімді жауынгердің балғасы мен жүзін пайдаланып, кінәлі адамның өзі үнсіз орындауы керек. Ол кесілген бөлігін орамалға орап, ру басшысына "береді". Бірнеше рет күнә жасағанда, якуза мүшесі келесі фаланганы немесе жалпы саусақты кесіп тастайды.

Самурайларда мұндай рәсімнің пайда болу себебі өте қарапайым. Қылышты саусағында фалангсыз қолымен ұстаған жауынгер жауынгерлік қабілетті болып қала берді, бірақ қалған бауырларына жылдамдық пен ептіліктен айырылды. Ол топқа және оның жетекшісіне көбірек тәуелді болды. Өмір сүру үшін адам ұйымның заңдарына толық бағынуға және көшбасшының еркін орындауға мәжбүр болды. Рас, якузаның қазіргі мүшелері юбицуменің іздерін мүмкіндігінше жасыруға тырысады. Мысалы, үнемі қолғап киіңіз немесе арнайы протездерді қолданыңыз [6].

Якуза Жапониядан тыс жерлерде кино мен әдебиеттің арқасында танымал. Якуза жапондық мафия ұйымы болғанымен, оның әсері Жапониядан тыс жерлерде де таралады. Қазіргі уақытта Якуза көптеген елдерде, соның ішінде АҚШ, Канада, Австралия, Тайланд, Қытай, Корея, Тайвань және басқаларында бар. Якузаның кейбір мүшелері басқа елдерде азаматтығы бар және олардың байланыстарын мафиялық байланыстарды дамыту үшін пайдаланады. Олар есірткі контрабандасы, адам саудасы, бопсалау және ұйымдасқан қылмыстық бизнес сияқты қылмыстармен айналысады.

Якузаның кино мен әдебиеттегі рөліне келсек, якуза фильмдері Жапонияда ғана емес, басқа елдерде де көрермендер арасында танымал болды. Олар якуза өмірінің қатыгез және

романтикаланған бейнесін ұсынады және көбінесе нақты оқиғаларға негізделген. Якуза туралы кейбір танымал фильмдерге "Якуза бауырластығы" (Якуза но Ута) және Жапониядағы "қан бауырластығы" (Нинкио көмекшісі), АҚШ-тағы "даңқсыз бейбақтар" (Inglourious Basterds) және Ұлыбританиядағы "Аутлор" (Outlaw) кіреді.

Сонымен қатар, Якуза Харуки Муракамидің "Токио блюзі" (Токио блюзі) және Йоши Тононың "ақыл арманы" (себеп Арманы) сияқты көптеген кітаптар мен романдарда айтылған. Бұл шығармалар якузаның өмірін және олардың жапон қоғамына әсерін сипаттайды. Сондай-ақ, әдебиеттерде мафия ұйымдарының мүшелері кездесетін зорлық-зомбылық пен сыбайлас жемқорлыққа қатысты мәселелер талқыланады.

Алайда, барлық жапондықтар якузаның мәдениет пен өнердегі рөлін мақұлдамайды. Көптеген адамдар бұл тек якузаның жағымсыз бейнесін қолдайды және олардың қызметін заңдастыруға әкелуі мүмкін деп санайды. Алайда, мұндай шығармалардың болуы және олардың танымалдығы Якузаның қоғамның назарын аударып, әртүрлі елдердегі адамдардың қызығушылығын тудыратынын көрсетеді.

Якудзеді туралы қоғамдық пікірге келетін болсақ, бұл жалпы теріс. Көптеген жапондықтар Якуза Жапонияның қоғамы мен экономикасы үшін маңызды мәселе деп санайды. Олар мафия ұйымын зорлық-зомбылықпен, сыбайлас жемқорлықпен және қоғамға теріс әсер ететін басқа қылмыстармен байланыстырады.

Кейбір жапондықтар якузаның заңдастырылуы және оның жапон экономикасына әсері туралы алаңдаушылық білдіреді. Олар Бұл бизнес климатының нашарлауына және елдегі сыбайлас жемқорлық деңгейінің жоғарылауына әкелуі мүмкін деп санайды.

Алайда, Якузаны заңдастыру керек және ресми мафия ұйымы ретінде мойындау керек деген идеяны қолдайтындар да бар. Олар бұл Якузаға қатысты мәселелерді шешуге және зорлық-зомбылық пен мафия ұйымдарымен байланысты басқа қылмыстардың таралуын болдырмауға көмектеседі деп санайды. Осылайша, якузаға әлемдік көзқарас мафия ұйымымен байланысты мәдениет пен өнерге деген құштарлық пен қызығушылықтан оның жапон қоғамы мен экономикасына әсері туралы алаңдаушылыққа дейін өзгереді. Осыған қарамастан, Якуза қалады

жапон мәдениеті мен тарихының маңызды бөлігі және оның қатысуы күмән тудырғанымен, ол газеттердің алдыңғы беттерінде және жұртшылықтың назарында қалуды жалғастыруда.

Жалпы, якуза бүкіл әлем бойынша зерттеушілердің, журналистердің және жазушылардың қызығушылығының объектісі болып қала береді және көптеген елдер якуза мен оның мүшелеріне шектеулер мен санкциялар енгізеді. Алайда, осының бәріне қарамастан, Якуза өз қызметін жалғастыруда және ол әлі де жапон қоғамы мен экономикасына үлкен әсер етеді.

Қорытындылай келе, Якуза - бұл жапон қоғамы мен мәдениетінде маңызды рөл атқаратын қылмыстық ұйым. Оның саясаткерлермен және кәсіпкерлермен көптеген байланыстары бар, экономиканың көптеген салаларын бақылайды және айтарлықтай ақша ағынын тартады. Осыған қарамастан, Якуза зорлық-зомбылық, бопсалау және есірткі саудасы сияқты қылмыстық әрекеттермен айналысатын заңсыз ұйым болып қала береді.

Якузаға қатысты мәселелердің бірі-оның Жапониядан тыс жерлерге таралуы, бұл басқа елдерге қауіп төндіреді және халықаралық қылмыстық әрекеттерге әкелуі мүмкін.

Сонымен қатар, Якуза жапон қоғамы мен экономикасына теріс әсер етеді, өйткені оның қызметі заңдар мен тәртіптің бұзылуына әкеледі.

Якузаға қатысты мәселелерді шешу үшін әртүрлі әдістерді қолдануға болады, мысалы, Үкіметтің заңнамасы мен бақылауын күшейту, қоғамды қылмыспен күресуге көбірек тарту және халықаралық қылмыспен күресу үшін тығыз халықаралық ынтымақтастық.

Жалпы алғанда, Якуза - бұл үкіметтің, жұртшылықтың және халықаралық қауымдастықтың кешенді тәсілдері мен бірлескен күш-жігері арқылы шешілетін күрделі мәселе.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Каплан Д, Дубро И.А. Якудза. Очерки японского криминального подполья. <https://cyberleninka.ru/article/n/d-kaplan-i-a-dubro-yakudza-ocherki-yaponskogo-kriminalnogo-podpolya> [Есепке алынған күн: 10.02.2023].

2. Yakuza: Japan's Criminal Underworld, Expanded Edition David E. K;Alex.D https://vk.com/doc399904795_657430485?hash=5F7C5MUkoY9ck7pJFma6DM1Z8TCmz65WuUmPdr6DdlP&dl=giLJFndq0oZdOiUZxmRv6rq0nk4OpzCPfQq9iaxEDDs [Есепке алынған күн: 12.02.2023].

3. Какое влияние у Якудзы на самом деле в Японии, США и России? <https://dzen.ru/a/Y1cxjM82WQmb8D2k> [Есепке алынған күн: 12.02.2023].

4. THE JAPANESE YAKUZA: INFLUENCE ON JAPAN'S INTERNATIONAL RELATIONS AND REGIONAL POLITICS (EAST ASIA AND LATIN AMERICA) by Victoria.C

http://www.conflicts.rem33.com/images/yett_secu/yakuza_chemko.htm [Есепке алынған күн: 15.02.2023].

5. Yakuza-related police investigations hit three-decade low <https://www.japantimes.co.jp/news/2023/03/23/national/crime-legal/yakuza-low-police-investigations/> [Есепке алынған күн: 21.02.2023].

6. Якудза — японская мафия. https://asiaworlds.ru/japan/kultura_jpn/yakudza [Есепке алынған күн: 19.02.2023].

УДК 332.85

ПРОБЛЕМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЖИЛЬЯ В КИТАЕ

Мырзахмет Жанелия Ердаулетқызы
zhaneliya.m@icloud.com

Студентка 2-курса факультета международных отношений ЕНУ им. Л.Н.Гумилева,
Астана, Казахстан

Научный руководитель – А.У. Исаев

Наличие жилья всегда являлось показателем достатка, но со временем понятие "жилье" сменилось от владения определенным участком земли до имения крохотных апартаментов на маленькой жилплощади с другими квартирами и их хозяевами. Правда в реальности иметь даже однокомнатную квартиру уже является роскошью, так как не все могут себе позволить даже аренду такого жилья, не говоря уже о покупке квартиры. Данная проблема не обошла стороной и Китай. Казалось бы огромная площадью страна могла бы